



[www.neitileu.no](http://www.neitileu.no)

*Skriftlig innspill til høring 4/2: Representantforslag om å utrede alternativer til EØS-avtalen*

## **Ja til mer kunnskap om Norges muligheter for handel og samarbeid med Europa**

Nei til EU mener det i dagens situasjon er nødvendig å skaffe mer kunnskap og undersøke nye muligheter for norske handelsrelasjoner med Europa. Europautredningen i 2012 fikk ikke mandat til å vurdere alternativer til EØS-avtalen.

Det pågår nå en viktig og nødvendig debatt om EØS-avtalen i flere sammenhenger.

Fellesforbundet i Bergen og omegn, LO-forbundets største avdeling, har enstemmig vedtatt at Norge må gå ut av EØS. Samme avdeling har tidligere vært en forsvarer av EØS-avtalen. Foranledningen for standpunktet mot EØS er at Tariffnemnda ga etter for påtrykk fra ESA, og fjernet krav om at arbeidsgiver skal dekke reise, kost og losji (RKL) for utenlandske arbeidere som reiser fra sine hjemland. Dermed er Høyesteretts avgjørelse i saken satt til side, og EU-retten er satt foran norsk regulering av arbeidslivet. Dette er en dramatisk svekkelse av allmenngjøringsordningen, og endrer vilkårene for den norske forhandlingsmodellen.

Da stortingsflertallet vedtok ACER-saken, var det på tvers av LO og en rekke organisasjoner, samt mot et flertall i befolkningen og Grunnlovens krav til suverenitetsavståelse. Nei til EU mener saken er så prinsipielt viktig at det er reist søksmål mot Staten, ved statsminister Erna Solberg, med krav om at EUs energipakke 3 ikke gjennomføres, fordi Stortingets vedtak er i strid med Grunnloven og derfor ugyldig.

Snart forlater Storbritannia EU. Storbritannia er det største norske eksportmarkedet, og en fjerdedel av vår vareeksport til EU går dit. Denne handelen skal i fremtiden skje utenfor EU og EØS.

Det hevdes av EØS-tilhengere at dette er den eneste avtalen som sikrer norske interesser (eventuelt med unntak av EU-medlemskap). De aller fleste land handler imidlertid med EU uten EØS-avtalen, 95 prosent av EUs import kommer utenfra EØS. I realiteten er det stor usikkerhet ved EØS-avtalen. Avtalens innhold og konsekvenser endres stadig gjennom nye regler og rettspraksis fra EU. Det skaper usikkerhet for norsk arbeidsliv, offentlige tjenester og næringsliv.

Da EØS-avtalen ble inngått var det en forutsetning at avtalen skal være folkerettslig, og ikke overnasjonal som et EU-medlemskap. EFTA-landene, som Norge og Island, og EU skulle være to atskilte «pilarer». Det ble opprettet egne organer som skulle håndheve EØS-avtalen i EFTA-landene, overvåkingsorganet ESA og EFTA-domstolen. Norge skulle ikke være underlagt EUs organer. Dette to-pilarsystemet er satt under press og har i flere saker de siste

årene brutt sammen. Beslutningsmyndighet er overført, enten formelt eller reelt, fra norske myndigheter til EU-byråer der Norge ikke har stemmerett og verken er eller kan bli fullt medlem.

På flere områder ser vi at EØS-avtalen er blitt noe ganske annet enn forutsatt. Alkoholpolitikken skulle ligge utenfor EØS, men importmonopolet måtte oppheves, rusbrus slapp til i butikkene og forbudet mot alkoholreklame er endret. Heller ikke skatte- og avgiftsspørsmål skulle EØS-avtalen omfatte. Men den differensierte arbeidsgiveravgiften er flere ganger blitt endret på grunn av EØS-reglene. Råderetten over naturressursene, alkoholpolitikken, likestilling, distrikts- og regionalpolitikken og arbeidslivet er noen eksempler der avtalen griper inn i en helt annen grad enn forutsatt da avtalen ble inngått.

Etter 25 år med EØS er tiden nå overmoden for en offentlig utredning av ulike alternativer til dagens EØS-avtale. En slik faglig utredning vil være et godt bidrag til en kunnskapsbasert debatt om hva slags handlingsrom og muligheter Norge har i relasjonene til EU og Europa.

En slik utredning må inneholde en analyse av norske handelsinteresser, og utviklingen av norsk utenrikshandel siden inngåelsen av frihandelsavtalen med EU i 1973. Herunder må utviklingen i handel med landbruksvarer og tjenester mellom Norge og EU belyses. Utviklingen i norsk eksport til EU må sammenlignes med utviklingen i EUs import fra andre land, både med og uten særskilte handelsavtaler med EU.

Utredningen må beskrive ulike typer avtalemodeller mellom Norge og EU, og også vurdere handelssamarbeidet i EFTA. Innholdet i WTO-regelverket og frihandelsavtalen fra 1973 kan tjene som en basismodell. En annen modell kan være Sveits sitt utbygde, bilaterale avtaleverk med EU. En tredje modell kan være innholdet i de handelsavtalene EU de senere årene har inngått med Canada (CETA), Japan (JEFTA) og Sør-Korea (KOREU).

Nei til EU støtter alle forslag i Stortinget om å igangsette en offentlig utredning av alternativer til EØS-avtalen. Det vil være uansvarlig av et parti, uavhengig av syn på EØS-avtalen, å ikke si ja til mer kunnskap om Norges handelsmuligheter.